

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه موافقتنامه فرهنگی، علمی و آموزشی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری افغانستان»

الف) برخی ضرورت‌ها و زمینه‌های همکاری

۱. پیشینه مشترک تاریخی و اشتراکات فراوان دینی، مذهبی و زبانی و سایر مؤلفه‌ها و عناصر فرهنگی بسترهای بسیار مناسبی را برای گسترش و تعمیق تعاملات فرهنگی بین دو کشور به وجود آورده است.
۲. دیدگاه مثبت و مناسب دولت و مردم افغانستان نسبت به ایرانیان به عنوان ملتی قدرتمند و مستقل که در روزهای سخت پشتیبان و حامی آنان بوده‌اند، فرصت مناسبی را برای نقش‌آفرینی بیش‌تر جمهوری اسلامی ایران در آن کشور فراهم کرده است.
۳. مرزهای طولانی و مشترک، همجواری و تأثیرگذاری متقابل اقتصادی، اجتماعی و سیاسی و امنیتی دو دولت و موقعیت و استراتژیک و حساس هر یک برای دیگری، آن‌ها را ملزم به برقراری روابط مطلوب و حسنه می‌سازد.
۴. توان اقتصادی، ظرفیت علمی و تجارب اجرایی ایران، می‌تواند ضمن کمک به بازسازی افغانستان، زمینه مناسبی را برای بهره‌گیری از بازار آن کشور، بهبود وضعیت اقتصادی و اجتماعی مردم افغانستان و تقویت علمی و موقعیت منطقه‌ای و بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران فراهم کند.

ب) برخی همکاری‌های آموزشی در حال حاضر

۱. وزارت آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران در حال ساخت یک مجتمع تربیت معلم (مدرس) ۲۴ کلاسه تحت عنوان انستیتو عالی تربیت معلم (ابن‌سینا) در کابل است که در خرداد سال ۱۳۸۶ به اتمام خواهد رسید. هزینه آن بالغ بر ۱/۷۵۰ میلیارد تومان (یک میلیارد و هفتصد و پنجاه میلیون تومان) است که از محل ۵۰۰ میلیون دلار تعهدات دولت ایران برای بازسازی افغانستان پرداخت می‌شود.
۲. وزارت آموزش و پرورش یک مستشار ثابت در افغانستان دارد و به‌طور متوسط هر ماه تقریباً ۱۰ تا ۱۵ نفر جهت آموزش معلمان و تألیف کتاب‌های درسی از ایران به افغانستان اعزام یا از آن کشور برای آموزش و بازآموزی به ایران می‌آیند.
۳. وزارت آموزش و پرورش طرح رایانه‌ای کردن نظام اطلاع‌رسانی وزارت معارف افغانستان را در حوزه دانش‌آموزی، کارکنان، حقوق و دستمزد و کارنامه دانش‌آموزان در حال اجرا دارد.
۴. وزارت آموزش و پرورش حسب درخواست وزیر معارف افغانستان، طراحی و اجرای نظام تربیت معلم آن کشور را در دست بررسی و اجرا دارد و مقرر است در طی ۶ ماه آینده حدود ۲۰۰ نفر از مدرسان مراکز تربیت معلم افغانستان زیر نظر اساتید اعزامی از ایران دوره‌های لازم را برای تدریس در مراکز تربیت معلم طی نمایند.

۵. وزارت آموزش و پرورش ایجاد «سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی درسی» در ستاد وزارت معارف افغانستان را در دست اجرا دارد. برای این منظور تمامی مؤلفین کتاب‌های درسی افغانستان، زیر نظر مؤلفان و کارشناسان ایرانی یک دوره ۱۵ روزه در کابل و یک دوره ۱۵ روزه در ایران را طی می‌کنند (خوشبختانه وزیر معارف افغانستان در سفر به تهران (تابستان ۱۳۸۵)، مسئولیت آموزشی مؤلفان کتاب‌های درسی آن کشور را به ایران واگذار کرده است. ظاهراً تلاش سایر کشورها به علت عدم آشنایی آنان با زبان فارسی چندان مؤثر نبوده است).

۶. وزارت علوم، تحقیقات و فناوری حدود ۲۰۰۰ دانشجوی افغانی را در دانشگاه‌های ایران تحت پوشش دارد و هزینه‌های آن از محل اعتبارات ستاد بازسازی پرداخت می‌شود. همچنین همکاری بین سازمان سمت و دانشگاه کابل برای تهیه کتاب‌های درسی دانشگاهی افغانستان نیز در حال انجام است.

۷. هم‌اکنون وزارت آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران بیش از ۱۴۰ هزار نفر از دانش‌آموزان افغانی را در سراسر کشور تحت پوشش دارد (البته به علت مراجعت افغانه به کشورشان، تعداد آن‌ها در حال کاهش است). قابل ذکر آن‌که به علت عدم آشنایی مخاطبان افغانی با سایر زبان‌ها، بسیاری از کشورها مثل فرانسه و همچنین یونسکو ترجیح می‌دهند برای آموزش معلمان افغانی و اجرای برنامه‌های علمی، فرهنگی خود از مدرسان و اساتید ایرانی استفاده کنند.

ج) نظر کلی در مورد لایحه

علی‌رغم وجود زمینه‌های همکاری بسیار تاکنون چارچوبی که روابط بین دو کشور را تعریف کند، وجود نداشته است، لذا تصویب این لایحه می‌تواند به بسط و تعمیق همکاری بین دو دولت در عرصه‌های مختلف فرهنگی، علمی و آموزشی کمک کند.

د) جزئیات لایحه

۱. در مقدمه لایحه:

- سطر سوم: قبل از واژه «ملت»، «دو» اضافه شود.

- در سطر چهارم: به جای واژه «تشدید» استفاده از کلماتی چون: «تقویت»، «تعمیق»، «گسترش» و... مناسب‌تر به نظر می‌رسند.

- در سطر پنجم: با توجه به ذکر نام دو کشور در آغاز مقدمه عبارت «بین دو کشور» زائد به نظر می‌رسد. مناسب است حذف شود.

- در سطر پنجم: پیشنهاد می‌شود واژه «حاضر» به «به شرح زیر» اصلاح شود.

۲. در ماده (۴) واژه «علما» حذف شود.

۳. در ماده (۵) عبارت «بین دو کشور» حذف شود.

۴. در ماده (۶) واژه «مختلط» مناسب به نظر نمی‌رسد (واژه «مشترک» پیشنهاد می‌شود).

۵. در مجموع توصیه می‌شود لایحه از نظر نگارشی مجدداً بررسی و اصلاحات لازم معمول شود.